

Saeima konceptuāli atbalsta jaunu doktorantūras modeli

Publicēts: 19.01.2023.

Izglītība

Augstskolu reforma

Saeima ceturtdien, 19.janvārī, pirmajā lasījumā atbalstīja [grozījumus Augstskolu likumā](#), kas paredz ieviest jaunu doktorantūras modeli, tostarp mainot finansēšanas modeli un paredzot jaunu promocijas procesu.

Lai gan doktorantu skaits ir atbilstošs Latvijas pētniecības jomas kapacitātei, augstā doktorantu “atbiruma” dēļ doktora grādu ieguvēju skaita ziņā esam pēdējā vietā Eiropas Savienībā, iepriekš par likumprojekta virzību Saeimā atbildīgās Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdē deputātiem akcentēja Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvji, uzsverot nepieciešamību mainīt doktorantūras modeli.

Kā būtisku iemeslu doktorantu lielajam “atbirumam” likumprojekta autori akcentējuši līdzšinējo finansēšanas modeli, kas nesedz faktiskās doktorantūras īstenošanas izmaksas un tādējādi arī apdraud doktorantūras ilgtspēju un nestimulē kvalitātes pieaugumu. Doktoranta zems ienākumu apmērs – stipendija – negatīvi ietekmē gan laiku, ko doktorants var veltīt studijām, gan promocijas darba kvalitāti, gan arī doktoru skaitu un secīgi – augstākās izglītības un zinātnes sektora akadēmiskā personāla un zinātnisko darbinieku atjaunošni.

Likumu plānots papildināt ar jaunu pantu par doktorantu nodarbinātību. Tas paredz, ka augstskola vai doktorantūras īstenošanā iesaistītais sadarbības partneris ar doktorantu noslēgs darba līgumu. Attiecīgi doktorants būs nodarbinātais un saņems atalgojumu par slodzi, kas nav mazāka par 12 stundām no normālā nedēļas darba laika.

Plānots, ka doktorantūras finansējumu veidos trīs komponentes: atalgojums, vienotas bāzes izmaksas (8500 eiro), kā arī pētniecības un attīstības granti pētniecībai, zinātnes bāze un studiju sniegums. Savukārt valsts budžeta finansējumu studiju vietām plānots balstīt uz augstskolu sniegumu, proti, doktora grādu ieguvēju skaitu, izcilību pētniecībā, mākslinieciskās jaunrades un citiem rezultātiem.

Grozījumi paredz precizēt arī terminoloģiju, lai nodrošinātu nepārprotamu un skaidru tiesību normu izpratni, lai augstskolas, izstrādājot un ieviešot savas procedūras, varētu īstenot labai starptautiskai praksei atbilstošu doktorantūru.

Kā akcentēts likumprojekta anotācijā, pēdējās divās desmitgadēs doktorantūras loma un uzdevumi ir krasi mainījušies, īpaši Eiropā. Doktorantūra ir kļuvusi par nozīmīgu saikni starp Eiropas augstākās izglītības un pētniecības telpu, un tās galvenais uzdevums ir nodrošināt personām ar doktora grādu vislabāko kvalifikāciju jaunu zināšanu un inovāciju radīšanai, īstenošanai un izplatīšanai.

Tāpat Saeima šodien konceptuāli atbalstīja saistītos [grozījumus Zinātniskās darbības likumā](#).

Jauno doktorantūras modeli plānots īstenot no 2023.gada 1.septembra. Lai grozījumi Augstskolu likumā un saistītie grozījumi Zinātniskās darbības likumā varētu stāties spēkā, tie jāskata Saeimā vēl divos lasījumos.

[Informāciju sagatavoja: Saeimas Preses dienests](#)

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/saeima-konceptuali-atbalsta-jaunu-doktoranturas-modeli>